

De leerling centraal

In het septembernummer van **Klasse** poneert socioloog Geert Devos de stelling dat ons huidige onderwijs teveel vakgericht is. Volgens hem vraagt de maatschappij ander onderwijs, dat in de eerste plaats jongeren aflevert die snel hun weg vinden in de samenleving. Niet alleen moeten zij over heel wat vaardigheden beschikken, ook als mens moeten zij blijk geven van polyvalentie, flexibiliteit en vooral persoonlijkheid.

Onderwijs dat dit wil realiseren moet afstappen van het 'vakjeswerk' en van de vraag naar louter kennisreproductie. De leerkracht moet een begeleider worden die de leerlingen actief betreft in het lesgebeuren en die praktische hulp biedt bij het *leren leren*. Als zij bij jongeren iets moeten stimuleren, dan is het creativiteit, kritisch denken, zelfstandig werken en een sterk probleemoplossend vermogen. Vanuit het vak, maar tegelijk over het vak heen. En ten slotte moet de leerkracht oog hebben voor leermoeilijkheden, sociaal-emotionele problemen en zelf een eerste stap durven zetten naar een oplossing.

Leerlinggericht onderwijs vereist een fundamentele verandering in alle geledingen van het onderwijssysteem. Eindterm- en leerplancommissies en de centra voor lerarenopleiding moeten bijvoorbeeld het leren leren inbouwen en het vakoverstijgende beklemtonen; reffectatie en het systeem van vaste benoemingen moeten herzien worden; de directeur moet een *human*

resources manager worden met een grondige algemene kennis van het onderwijs; de leerkrachten moeten aan een profiel beantwoorden waarin geen plaats meer is voor het puur vakgerichte, het ex cathedra, het strikte aantal lesuren in de school, maar waarin hij als tegenprestatie meer logistieke steun krijgt en kansen om zich professioneel te vervolmaken; de ouders moeten actief geïnformeerd worden over het schoolmanagement en ze moeten inzien dat waardenschalen als goede en zwakke vakken op de tweede plaats komen; de leerlingen ten slotte gaan zelfstandig werken, actief meedoen in de les.

VON herkent zich in deze visie. Op elk moment is de mens verbonden met zijn omgeving en op elk moment kan hij de maatschappelijke structuren veranderen. Onderwijs is een voortdurend proces van zelfontplooiing, geen passief proces van informatieverwerving. Meer dan vroeger nog hebben onze jongeren een kritische instelling nodig, sociale zin en een sterke eerlijkheid tegenover zichzelf in confrontatie met anderen. Creativiteit moet jongeren helpen hun eigen grenzen te verleggen.

Centraal in dit eisenpakket is de rol van de communicatie, van de taal. Het onderwijs moet aandacht schenken aan alle functies van taal. En aangezien taal gebruikt én geleerd wordt in andere vakken nog dan het vak Nederlands, is vaardigheidstraining in het

algemeen een must. Onderwijs als verlengstuk van de maatschappij en de maatschappij als toepassing van het onderwijs, daar gaat het om. Onderwijs moet aansluiten bij de samenleving, moet met andere woorden normaal-functioneel zijn. Daarom pleit VON bijvoorbeeld sterk voor projectonderwijs; actuele onderwerpen en thema's waarvoor allerlei activiteiten worden georganiseerd. Het vereist van de leerlingen een actieve inbreng en alle componenten van het moedertaalonderwijs kunnen aan bod komen: vaardigheden, taalbeschouwing en literatuur.

Vaardigheden impliceert dat de leerling wordt voorbereid op alle communicatiesituaties binnen of buiten het onderwijs. Dit houdt in dat de leerlingen zowel schoolse als functionele en professionele taalvaardigheden ontwikkelen. Allicht sluit vakover-

schrijdend werken hierbij aan: ook in andere vakken zijn de vaardigheden nodig. Voor *taalbeschouwing* betekent dit dat één doel voorop komt: niet de leerlingen een systeem inprenten, maar ze zelf tot inzicht laten komen vanuit het taalgebruik, hun eigen taalgebruik of dat van anderen, schriftelijk of mondeling, enz. Taalbeschouwing kan dan ook niet langer een les op zich zijn, maar zit onvermijdelijk geïntegreerd in de literatuur- of taalvaardigheidslessen. Ten slotte moet *literatuur* in de eerste plaats aansluiten bij de interesses en de ervaringen van de leerlingen of de behoefte aan die ervaringen. Niet de tekst staat centraal, niet een idee, maar - hoe kan het ook anders - de leerling.

Jan T'Sas
Markgravelei 105
2018 Antwerpen

T U S S E N D O O R

JET '96

JET staat voor 'Jongeren en Technologie' en is een project dat in 1996 reeds voor de vierde maal wordt opgezet. Het wordt georganiseerd in het kader van de zevende editie van F.T.I Technoland, de nieuwe naam voor Flanders Technology International. Tijdens dit technologie-evenement (15-21 april 1996) maken de bezoekers kennis met technologische toepassingen en de impact ervan op ons dagelijks leven. Deze toepassingen worden gegroepeerd in acht 'werelden': de wereld van de communicatie, de mobiliteit, milieu & energie, de produktie, het werken, het wonen, ontspanning & vrije tijd, gezondheid & voeding.

Het JET-project richt zich tot alle leerlingen van de derde graad secundair onderwijs (ASO, TSO, BSO, KSO en BuSO). Op **vrijdag 19 april 1996** wordt voor hen een speciale JET-dag georganiseerd waarop ze F.T.I Technoland gratis kunnen bezoeken, dankzij een speciaal voor hen opgesteld programma waarin ontspanning en educatie verweven zijn.

Om deze VIP-behandeling te verdienen, moeten ze wel vooraf hun motivatie bewijzen in het JET-project. Dat gebeurt door na te denken over hoe technologie een onderdeel van hun eigen leefwereld in de toekomst ingrijpend kan veranderen, bijvoorbeeld gaan we nog naar school of leert onze computer ons wat we moeten weten? zullen er nog kranten en boeken bestaan of is alle informatie digitaal? Deze visie wordt dan visueel en creatief verpakt in een maquette, video-montage, software, toneelstuk, collage,... De nadruk ligt op vakoverschrijdend groepswork (zowel voor leerlingen als voor leerkrachten) en op communicatie.

In het najaar worden vier regionale infosessies omtrent het JET-project georganiseerd. Wenst u meer inlichtingen, dan kunt u de infomap JET-project aanvragen bij Halinka De Visscher, Stichting Flanders Technology International, Jozef II-sstraat 30, 1040 Brussel, tel. 02/219.79.00, fax 02/219.49.81.